

מסורת הש"ס
 א. משנה כריתות כב,ב. זבחים מח,א. תוספתא כריתות פ"ב כ. תוי"כ ויקרא ה, יז. ילקיש תורה תע. ב. משנה מעילה טו,ב. ג. (כל המשנה) ירושלמי שבת פ"ז ה"א. תוי"כ ויקרא ד, ב. ילקיש תורה תסד.

גרסות

ואילו על ספיקו יש בכתיב: ואילו משום ספיקו.
דהתנן רבי עקיבא מחייב בכתיב: והתנן ר' עקיבא מחייב.
מחמשה זבחים אפילו בהעלם אחת יש בכתיב: מחמשה זבחים בהעלם אחת וראה בעמוד הקודם.
מאי אית למימר בכתיב ובש"מ: מאי אית לך למימר.
אפילו תימא רבי עקיבא היא בכתיב ועוד ובש"מ: אפילו תימא כולה ר' עקיבא.
ופליג עליה במעילות יש בכתיב: ופליג עליה בספק מעילות.
היכי דמי חמש מעילות בכתיב ועוד ובש"מ: היכי דמי חמשה תמחויין.
אמר שמואל בכתיב חסרות מילים אלו.
חזקיה אמר – אפילו תימא באבר אחד בכתיב: חזקיה אמר כגון שאכל מאבר אחד משכחת לה בכתב.
כגון שאכל מחמשה אברים – בחמשה מיני קדירה יש בכתיב: כגון שאכל מחמשה אברים מיני קדירה.
רבי יצחק נפחא – רבי יוחנן אמר בכתיב: ר' יצחק נפחא אמר.
טעמים בכתיב: מטעמים. בעושה מלאכות הרבה במשניות: העושה מלאכות הרבה וכן בש"מ.
מהו במשניות: מה הוא יש בכתיב: מהוא.
או חייב על כל אחת ואחת במשניות: או אחת על כל אחת ואחת.
אמר לו במשניות ובש"מ: אמר לי.

ויש לדייק: ואילו על ספיקו של דין זה העוסק במעילה, מביא אשם תלוי לא קתני [אינו שונה]. ויש לשאול: מני הא [כשיטת מי ברייתא זו]? אילימא [אם תאמר] כשיטת ר' עקיבא – ליתני נמי סיפא [שישנה גם כן בסופה]: ועל ספיקו מביא אשם תלוי, דהתנן [שהרי שנינו במשנה]: ר' עקיבא מחייב גם על ספק מעילה אשם תלוי! אלא לאו [האם לא] שיטת ר' יהושע היא הברייתא, שהוא סבור כחכמים החולקים על ר' עקיבא, וקתני [והרי הוא שונה] בה שהאוכל נותר מחמישה תמחויים בחמש העלמות – מביא חמש חטאות, ונדייק: דווקא אם אכל בחמש העלמות הדין כן, אבל אם היה זה בהעלם אחד, אפילו אכל מחמשה תמחויים (או זבחים) – מביא חטאת אחת, ושמע מינה [ולמד מכאן] כי ר' יהושע קיבלה מינה [ומנו], מר' עקיבא. ורוחיים: אלא אדרבה [להיפך], מסיפא דקתני [מסופה, מהמשכה של הברייתא, שהוא שונה]: מחמשה זבחים אפילו בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת – שמע מינה [למד מכאן] שלא קיבלה מינה [ומנו] ר' יהושע! ואלא מאי אית למימר [מה יש לך לומר] ליישב את חלקי הברייתא לשיטת ר' יהושע – תנאי [מחלוקת תנאים] היא, דאיכא [יש] תנא הסבור שקיבלה, ואיכא [יש] תנא הסבור שלא קיבלה; אם כן יש לפרש את הברייתא אפילו תימא [תאמר] שיטת ר' עקיבא היא, והאי תנא סבר לה כותיה בחדא ופליג עליה בחדא [ותנא זה סבור כמוהו באחת וחלוק עליה באחת], סבר לה כותיה [סבור כמוהו] בהעלמה, שאם אכל מחמישה זבחים בהעלם אחד – חייב חטאת אחת, ופליג עליה [וחלוק עליה] בספק מעילות, ולדעתו אין מביאים על ספק מעילה אשם תלוי.

א היכי דמי חמש מעילות? אמר שמואל: כְּאוֹתָהּ שְׁשִׁינּוּ, יְחַמְשֶׁה דְּבָרִים בְּעוֹלָה מְצֻרְפִּין: הַבָּשָׂר, וְהַחֶלֶב, וְהַיֶּיץ, וְהַסֶּלֶת, וְהַשֶּׁמֶן. חִזְקִיָּה אָמַר: כְּגוֹן שְׂאֵכֵל מִחֻמְשֵׁה אַבְרִים. רִישׁ לְקִישׁ אָמַר: אֶפִּילוּ תִימָא בְּאַבְרַא אֶחָד, מִשְׁפַּחָהּ לָהּ בְּפִתְחָהּ. רַבִּי יִצְחָק נִפְחָא אָמַר: כְּגוֹן שְׂאֵכֵל בְּחַמְשֵׁה מִיְּמֵי קְדִירָה. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: כְּגוֹן שְׂאֵכֵל בְּחַמְשֵׁה טַעְמִים.

ב משנה ^א אמר רבי עקיבא; שְׂאֵלְתִי אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּעוֹשֶׂה מְלֹאכוֹת הַרְבֵּה בְּשִׁבְתוֹת הַרְבֵּה מֵעֵין מְלֹאכָה אַחַת בְּהֶעֱלֵם אַחַת, מָהוּ? חַיִּיב אַחַת עַל כּוֹלֶן, או חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת? אָמַר לוֹ: חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת מְקַל

תוספות

אלא לאו רבי יהושע היא וקתני בחמש העלמות חייב חמש חטאות – משום דוקא העלמות מחלקין. ופירש רבינו יצחק, דהוא הדין דמצוי לאתויי מרישא: חמש חתיכות מחמשה תמחויין מזבח אחד אינו חייב אלא אחת, דהא במתניתין נמי מדמי תמחויין. אלא משום דתמחויין לא הוה הבעיא לא נקט ליה.

אפילו תימא רבי עקיבא היא – וחמשה זבחים בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת – לאו רבי עקיבא, אלא רבי יהושע.

בכתף של עולה – יש בה שבע עצמות.

בחמשה מיני קדירה – פירש רבינו יצחק: כגון צלי, ומבושל, וטיגון, וצלי קדר, וכבוש. וחמשה מיני טעמים – כגון פילפולין, וזנגבילא, וקנה, וקנמון, וקדה. ורש"י לא פירש כן.

(של) מלאכה אחת, ועשאן כולן בהעלם אחת, מהו? האם חייב חטאת אחת על כולן, או חייב על כל אחת ואחת, מקל

ואילו על הספקות כו' לא קתני – נסיפא גבי מעילה. מני – כלומר, תנא קמא מני? רבי עקיבא מחייב על ספק מעילה כו' – נפרק "דס שמיטה" (כריתות כג,א). וקתני בחמש העלמות כו' – העלמות הוא דמחלקין, אלא מאי אית לך למימר – מיהא ברייתא תנאי היא? בתמיה: כלומר, תנאי היא, תנא קמא דקתני העלמות, דמשמע דהעלמות מחלקין ולא זבחים – אית ליה דקיצלה רבי יהושע והדר ציה. והאי דקתני: חמשה זבחים צהעלם אחד חייב על כל אחד ואחד – תנא אחרתא הוא, ואית ליה דלא קיצלה? אפילו הא לא פשטת מינה דתנאי היא, דאפילו תימא רבי עקיבא היא ותנא קמא אצינא דרבי עקיבא קאי, מדקתני העלמות, דמשמע: העלמות ולא זבחים. ודקא קשיא לך דלא תימא חסס תלוי אספק מעילות. האי תנא סבר לה כו' – והאי דקתני: מממשה זבחים צהעלם אחד חייב על כל אחד – תנא אחרתא הוא, ורבי יהושע היא. חמשה דברים בעולה מצטרפין – לענין כוית להעלותן בחוק, שאם הענין חייב כרת, ולהכי נקט עולה, דשאר זבחים לא מצטרפין נשך, לפי שאין כלל, כמותה שנינו כו', הכי נמי שאכל מחמשה דברים הללו. בכתף – יש חמשה אברים: הפרסה, והעלם החמון עד הארכובה, ושני עצמות לנד מן הכתף. חמשה מיני קדירה – כגון כרישין וצללים וכרוב ודלעת ולפת, ואכלן מה ענינו וכו' ענינו. חמשה מיני טעמים – צלי, ומבושל, כנוש, שלוק, וצלי קדר.

א היכי דמי חמש מעילות? אמר שמואל: כְּאוֹתָהּ שְׁשִׁינּוּ, יְחַמְשֶׁה דְּבָרִים בְּעוֹלָה מְצֻרְפִּין: הַבָּשָׂר, וְהַחֶלֶב, וְהַיֶּיץ, וְהַסֶּלֶת, וְהַשֶּׁמֶן. חִזְקִיָּה אָמַר: כְּגוֹן שְׂאֵכֵל מִחֻמְשֵׁה אַבְרִים. רִישׁ לְקִישׁ אָמַר: אֶפִּילוּ תִימָא בְּאַבְרַא אֶחָד, מִשְׁפַּחָהּ לָהּ בְּפִתְחָהּ. רַבִּי יִצְחָק נִפְחָא אָמַר: כְּגוֹן שְׂאֵכֵל בְּחַמְשֵׁה מִיְּמֵי קְדִירָה. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: כְּגוֹן שְׂאֵכֵל בְּחַמְשֵׁה טַעְמִים.

ב משנה ^א אמר רבי עקיבא; שְׂאֵלְתִי אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּעוֹשֶׂה מְלֹאכוֹת הַרְבֵּה בְּשִׁבְתוֹת הַרְבֵּה מֵעֵין מְלֹאכָה אַחַת בְּהֶעֱלֵם אַחַת, מָהוּ? חַיִּיב אַחַת עַל כּוֹלֶן, או חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת? אָמַר לוֹ: חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת מְקַל

על מה ששנינו במשנה שאם אכל מזבח אחד בחמישה תמחויים יתחייב חמש קרבנות של מעילה, שואלים: היכי דמי [כיצד מדובר] שיתחייב חמש מעילות? אמר שמואל, צריך שיהיו אלו דברים שונים לחלוטין כדי שייקראו "חמישה תמחויים" כאותה ששנינו לענין אחר: חמשה דברים בקרבן עולה מצטרפין לכזית, להתחייב משום הקרבה בחוק: הבשר, והחלב, והיין של נסכי העולה, והסלת של מנחת הנסכים, והשמן שבוללים בו את המנחה. חזקיה אמר: כגון שאכל מחמשה אברים שונים של בהמה אחת. ריש לקיש אמר: אפילו תימא [תאמר] שמדובר באבר אחד, משכחת לה [מוצא אתה אותה] בכתף, שיש בה חלקים שונים. ר' יצחק נפחא אמר: כגון שאכל מן הבשר בחמשה מיני קדירה, בחמישה אופנים של בישול (תוספות). ר' יוחנן אמר: כגון שאכל את הבשר בחמשה טעמים, עם תבלינים שונים.

ב משנה אמר ר' עקיבא, שאלתי את ר' אליעזר בעושה מלאכות הרבה בשבתות הרבה, וכל אותן מלאכות היו מעין (תולדות

של) מלאכה אחת, ועשאן כולן בהעלם אחת, מהו? האם חייב חטאת אחת על כולן, או חייב על כל אחת ואחת, מקל

עיונים

רבי עקיבא מחייב על ספק מעילות אשם תלוי אבל לדעת חכמים החולקים עליו (והנחה היא שכך היא דעת ר' יהושע) אין מביאים אשם תלוי אלא על ספק עבירה שעושה חטאת, ואילו הקרבן על מעילה היהוה אשם. וקתני בחמש העלמות מביא חמש חטאות ושמע מינה קיבלה מינה הוכחה זאת מתמכת על כך שאין הבל לשיטת ר' יהושע בין חמישה תמחויים מזבח אחד לבין חמישה זבחים שונים (כפי שהוא עצמו אמר במשנה בעמוד הקודם), ומדבריו לענין תמחויים יש ללמוד גם לענין זבחים, שאם אכלם בהעלם אחד – אינו חייב אלא חטאת אחת. ומדברי רש"י ותוס' נראה כי לא גרסו בברייתא "בחמישה תמחויים", אלא רק "בחמש העלמות", והדיוק הוא אפוא מעצם האיזכור של חמש העלמות בלבד לענין חלוקת חטאות, ומשם יש לדייק כי חלוקת לזבחים אינה משנה (וראה בש"מ).

ואלא מאי אית למימר תנאי היא וכו' כלומר, גם לשיטתך צריך אתה לומר שיש מי שסבור שר' יהושע לא קיבלה מר' עקיבא, וכן שבריתא זו אינה הולכת כולה לשיטה אחת. ואם כן, יכול אתה לומר שאין מי שסבור שר' יהושע חזר בו, ומה שנאמר בברייתא שהאוכל מחמישה זבחים בהעלם אחד חייב חמש חטאות הוא כשיטתו. ואילו שאר הברייתא כולה הולכת כשיטת ר' עקיבא, חוץ מן ההלכה בענין ספק מעילה. ונמצא למסקנה שאין ראייה ברורה שר' יהושע אכן חזר בו, ומצד אחר, יש בברייתא זו הלכה מפורשת כשיטתו קודם שחזר בו. ואכן הגמרא במקומות אחרים (לעיל ד,ב, יב,ג) מניחה בפשטות שלא חזר בו (ר' עקיבא איגור).

כאותה ששנינו חמשה דברים בעולה מצטרפין רבינו גרשום פירש משנה זו (המופיעה במסכת מעילה) לענין מעילה, וכוונת הדברים היא שאם אכל כשוה פרוטה מחמישה אלו – חייב קרבן מעילה. וממה שהוצרכה המשנה לומר שהם מצטרפים יש ללמוד שדברים (תמחויים) שונים הם, ולכן אם היה בכל אחד מהם שווה פרוטה – חייב על כל אחד ואחד קרבן בפני עצמו, כפי ששנינו כאן. אמנם לפי זה נמצאת סתירה פנימית בהסבר זה, שמצד אחד אומרים אנו שתמחויים מחלקים, ולענין צירוף אין אומרים אנו כן (עולת שלמה). ואכן רש"י פירש משנה זו לא לענין מעילה, אלא לענין איסור העלאה בחוק, ואין כאן אלא דוגמה לדברים נפרדים לגמרי.

מעין מלאכה אחת במשנה במסכת שבת (עד,ב) שנו שלושים ותשעה אבות מלאכה,

ורשימה זו כוללת את המלאכות החשובות שנעשו במשכן (ב"ק ב,א). אמנם לא רק מלאכות אלו נאסרו בשבת (וחייב עליהן מיתה במזיד, וחטאת בשוגג), אלא כל מלאכה שהיא דומה לאחת ממלאכות אלו בצד מסויים (תולדה), גם היא בכלל זה. ושאלתו של ר' עקיבא היתה ביחס למשמעות ההלכתית של ההפרדה בין אבות ומלאכות, האם יש לדין על העושה אב ותולדתו (או שני תולדות של אותו אב) כדין החזר על אותו אב מלאכה בהעלם אחד, שמביא חטאת אחת, או שחייב על כל אחד ואחד, כדין העושה שני אבות מלאכות בהעלם אחד. והרמב"ם מבין (ראה "אורח הלכה") כי יש להבחין בין "ולד מלאכה", לבין "מעין מלאכה", שלשיטתו ייתכנו כמה אבות מלאכה שהם ממין אחד, כגון נטע ומבריך, שכולם ממין אב מלאכה זורע, ועל כך מדובר כאן.

אורח ההלכה
הבשר והחלב בשר העולה וקלבה וסלתה ושמה ויין של נסכים – מצטרפים לשיעור כוית לגבי איסור אכילה. כמשנה במסכת מעילה (טו,ב). (רמב"ם ספר קרבנות הלכות מעשה הקרבנות פ"א ה"ב).

בעושה מלאכות הרבה בשבתות הרבה מעין מלאכה אחת עשה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת בשבתות הרבה, בין בודות שבת ושגגת מלאכות, בין בשגגת שבת ודון מלאכות – חייב על כל מלאכה ומלאכה. כיצד? ידע שהיום שבת זורע בו מפני שלא ידע שהוריעה מלאכה אסורה, וכן בשבת שניה ידע שהוא שבת ונטע בה מפני שלא ידע שהנטיעה אסורה משום מלאכה, וכן בשבת שלישית הברין מפני שלא ידע שההברכה מלאכה – חייב על כל אחת ואחת אף על פי שהיא מעין מלאכה אחת, מפני שהשבתות כגופין מוחלקים. וכן אם שכח שהיום שבת, זורע בו והוא יודע שהוריעה מלאכה, וכן בשבת שניה שכח שהוא שבת ונטע בו והוא יודע שהנטיעה מלאכה, וכן בשלישית שכח שהוא שבת והברין אף על פי שידע שההברכה מלאכה – הרי זה חייב על כל אחת ואחת, שהימים שבין שבת לשבת הרי הן כידיעה אחת לחלק. כמשנה, וכשיטת רב חסדא להלן עמוד ב, שר' עקיבא לא נחלק על ר' אליעזר בשאלות אלו. ופסק הרמב"ם כרב חסדא מפני שהיה רבו של רבה, ועוד ששמואל וכן רב אדא בר אבהו סבורים כמוהו (כ"ס,ב) ברכת הזבח). (רמב"ם שם הלכות שגגות פ"ז ה"ח).

תוצאות הרבה — עניינים הרבה, כגון שנת דליכא אבות מלאכות ומולדומיאן. נדה אין בה תוצאות הרבה — דאין מיוצא אלא ציאה, ומייב על כל ציאה וציאה צהעלם אחת, כדאמר רבי אליעזר לעיל צגמרא: צא עליה וחזר וצא עליה כו'. והגדה מוזהרת עליו — דכתיב (ויקרא כ): "ונכרתו שניהם מקרב עמס". על הקטנות — כמו על הקטנה. ומאי קטנות —

דעלמא. כלומר, הצא על אחת מן הקטנות ציאות הרבה צדקה יוכיח, שאינה מוזהרת עליו ומייב על כל ציאה וציאה. הבא על הבהמה יוכיח — שחייב על כל ציאה, כדאמרן לעיל טעמא, שאי אפשר לערצ הציאות. בהמה כשבת — פלוגתא היא צגמרא. איכא למאן דאמר קבל רבי עקיבא מרבי אליעזר, והכי קאמר ליה: צהמה כשבת, מה צהמה חייב על כל אחת ואחת — אף שנת חייב על כל אחת דאילו יודע להשיב כלום. ולמאן דאמר לא קיבלה מיניה, הכי קאמר ליה: אף צהמה מיבעי לי כשבת. **גמרא** מאי קבעי מיניה — דנקט שנת הרבה, שנת צהמה כשני גופי עבירות, אומה מלאכה שעשה צו, ונקט מולדות ולא צו? אי קבעי מיניה שבתות כגופין דמיין אי לא — אי הוי דעבד צהמה כשבת, אומן מלאכות שעשה צו עשה צו וצהעלם אחד, דלא הודע לו צינתיים, מי אמריין: כיון דצתרי צהמות עשאן — הויין הני תרתי צהמות כשני גופי עבירות, כאילו קצר ורע צהעלם אחת, וחייב על כל אחת. או לא, דאמרין דהוי כעושה מלאכה אחת כמה פעמים צהעלם אחת דחייב דלא. אי הו קמיציעא ליה, אמאי נקט מולדות? ליבעי הכי: אעשה אב מלאכה אחת צהמות הרבה מהו? אי בולדי מלאכות קבעי מיניה — אס עשה מולדות הרבה מהאב אחד, אי חייב אחת או על כל אחת ואחת, ולהכי נקט מולדות — אס כן אמאי נקט צהמות הרבה? ליבעי הכי: העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת צהמת אחת! תרתי בעא מיניה — ופשיטא תרתייהו לחומרא, מדקמתי: חייב על כל אחת ואחת. ואף על גב דמנדה לא מצי למיפשט ליה אלא דלא, דהא צנדה ליכא מולדות. ושבתות היבא — איזו מהן? כלומר, הכי דמי? דקעביד לה להא (אב) מלאכה צהמה צהמת צהגגת צהמות וזון מלאכות — פשיטא ליה לרבי עקיבא דחייב על כל אחת, דלא אמריין דלא צגגה, אלא אמריין: ימים צינתיים הויין ידעיה. דדמי כמי שנודע לו צינתיים צהמת צהמה העלמא. וזדון שבת — יודע שהוא צהמת, וצגגת מלאכות, דקצור שמלאכה זו מותרת — הויא דעביד ימים צינתיים הויין ידעיה לחלק, עד שלמוד. והכי קמיציעא ליה: האי דעבד דלא מלאכה צהמה צהמת, מי אמריין כיון דצהמי ימים הם, אף על גב דהעלם אחד הוא לגבי מלאכות — הויין הכן צהמות כגופין של מלאכה שאין דומין זה לזה, כגון זרע וקצר צהעלם אחד וזון צהמת וצגגת מלאכות, דחייב על כל אחת, כדאמרין שנת (ע,א): "אחת שהיא הנה" — וזון שנת וצגגת מלאכות. או לאו — כגופין דמיין, והרי עשה צהעלם אחד מלאכה אחת עשר פעמים, שאינו חייב אלא אחת. או דלמא זדון שבת וצגגת מלאכות פשיטא ליה — דצהמות כגופי מלאכות שאין דומות זו לזו, שהעושה צהגגת מלאכות וזון צהמת חייב שתיים, דהיינו "אחת שהיא הנה". וצגגת צהמת וזון מלאכות קמיציעא ליה, דאפילו אמריין כגופין דמיין — לא מחייב אלא דלא, דהיינו "הנה שהיא אחד", שהעושה שני צהמת צהגגת צהמת וזון מלאכות צהעלם אחד — אינו חייב אלא אחת, אלא אי איכא ידעיה צינתיים דצהמת היא מצינא לחלק, דהעלמות מחלקין. והכי קמיציעא ליה: מי אמריין ימים צהמתים הויין ידעיה, כמו שנודע לו שצנת היא, אי לא?

וחומר, ומה נדה שאין בה תוצאות הרבה וצויות הרבה, שאין בה אלא איסור אחד של ביאה — חייב על כל אחת ואחת מן הביאות, למרות שנעשו בהעלם אחד. שבת שיש בה תוצאות (עניינים) הרבה ומיתות הרבה, שיש בה מלאכות רבות ותולדותיהם, שעל כל אחת מהן חייב מיתה (במידה, וחטאת בשוגג) — אינו דין שיהא חייב על כל אחת ואחת בפני עצמה? אמרתי לו: לא, אם אמרת בנדה שיש בה שתי אזהרות, שהיא מוזהרת על הנדה וגם הנדה מוזהרת עליו, תאמר בשבת שאין בה אלא אזהרה אחת? אמר לי: הבא על הקטנות בנידתן יוכיח, שאין בה אלא אזהרה אחת, שרק הוא מוזהר, אבל הקטנה פטורה מן המצוות, ומכל מקום חייב על כל אחת ואחת! אמרתי לו: אם אמרת בקטנות, שאף על פי שאין בהן שתי אזהרות עכשיו — יש בהן לאחר זמן, לכשיגדלו, תאמר בשבת שאין בה שתי אזהרות, לא עכשיו ולא לאחר זמן? אמר לי: הבא על הבהמה יוכיח, שאין בה לעולם שתי אזהרות, וחייב על כל ביאה וביאה! אמרתי לו: הבהמה כשבת, גם לגביה קיים ספק זה.

ג גמרא מאי קבעי מיניה? אי שבתות כגופין דמיין ואי לא בעי מיניה — ניבעי: העושה מלאכה אחת בשבתות הרבה! אלא ולדי מלאכות אי פאבות דמיין ואי לא בעי מיניה — ניבעי מיניה: העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת בשבת! אמר רבא: אמרי בי רב, תרתי בעא מיניה: שבתות כגופין דמיין ואי לא בעא מיניה, ולדי מלאכות כמלאכות דמיין אי לא. ושבתות היכי מיבעי ליה? שגגת שבת וזדון מלאכות פשיטא ליה דמיין שבינתיים הויין ידעיה לחלק, וזדון שבת ושגגת מלאכות הוא דבעי מיניה אי כגופין דמיין אי לא; או דלמא זדון שבת ושגגת מלאכות פשיטא ליה דכגופין דמיין, ושגגת שבת אי הויין ידעיה לחלק אי לא? אמר רבא:

שאל אותן. ועוד, האם ולדי מלאכות כמלאכות דמיין אי לא [נחשבים או לא]. ועל שתייהן השיב לו, ששבתות כגופים נפרדים הם, ושולדי מלאכות דינם כמלאכות. ועוד שואלים: ועושה מלאכה בשבתות הרבה בהעלם אחד, היכי מיבעי ליה [כיצד בדיוק נשאלה לו]? האם במקרה של שגגת שבת וזדון מלאכות, שידע שהמלאכה אסורה, אלא שבכל שבת סבר שאין זו שבת (ולא נודע לו בינתיים) פשיטא ליה [פשוט לו] שימים שבינתיים הויין [הריהם נחשבים] ידעיה לחלק, וחייב על כל שבת, כאילו עשה מלאכה בשני העלמות, ודווקא זדון שבת ושגגת מלאכות, שלא ידע שמלאכה זו אסורה, וחזר ועשה שבת אחר שבת הוא דבעי מיניה אי כגופין דמיין אי לא [הוא ששאל אותו האם השבתות שעשה בהן מלאכה זו כגופים נפרדים הן נחשבות או לא]. או דלמא [שמא] להיפך, לענין זדון שבת ושגגת מלאכות — פשיטא ליה דכגופין דמיין [פשוט לו] שהשבתות כגופים נפרדים [נחשבות], ושגגת שבת וזדון מלאכות הוא דבעי מיניה [ששאל אותן]. לגבי ימים שבינתיים אי הויין [האם הם] נחשבים ידעיה לחלק בין השבתות אי לא? אמר רבא:

פתרון מנדה, מפני שאין בה מציאות כזאת של אבות ותולדות (רש"י). ורבינו גרשום פירש כי גם דבר זה למד ר' אליעזר מנדה, כפי ששינוי: "ומה נדה שאין תוצאות (אבות ותולדות) הרבה", ומשמע שאם היו בה תוצאות הרבה — היה חייב על כל אחת ואחת.

ימים שבינתיים הויין ידעיה לחלק רש"י במסכת שבת (סו,ב) פירש שאי אפשר שלא נודע לו בינתיים שהיתה זו שבת, ואם כן יש כאן שתי העלמות (שגגות). אבל מן הסוגיה להלן (יז,א) משמע כי בכל אופן נחשבים הימים שבינתיים כמפורדים בין שתי השבתות, שגזירת הכתוב היא (תוס' שבת שם). ובטעם הדבר כתבו ראשונים כי הידעיה של ימי החול שבאמצע שיום חול הוא — היא המחלקת בין העלם שבת זו להעלם שבת זו (חידושי רמב"ם שם בשם רשב"ם). וראה ריטב"א שם.

זדון שבת ושגגת מלאכות פשיטא ליה דכגופין דמיין ובענין זה אין לומר שהימים שבינתיים נחשבים ידעיה לחלק, שהרי ההעלם אינו נוגע לידיעה באיזה יום מדובר, אלא לשאלה האם מלאכה זו מותרת או אסורה, והעלם זה ייתכן רק אם ישב ולמד לפני החכמים (רש"י).

אורה ההלכה
הבהמה כשבת האשה שהביאה עליה בהמות הרבה בהעלם אחת — חייבת חטאת על כל בהמה ובהמה, שהרי גופים מוחלקים הם, והרי זו כמי שנבעלה לאנשים הרבה בהעלם אחד שהיא חייבת חטאת על כל איש ואיש. כרבי עקיבא. (רמב"ם ספר קרבנות הלכות שגגות פ"ה ה"ד).

מסורת הש"ס
ד. ראה תוספתא כריתות פ"א כב.
ה. ראה ירושלמי שבת פ"ז ה"א.

גרסות

ומה נדה במשניות: ומה אם הנדה.
ומיתות הרבה במשניות: וחטאות הרבה.

אמרתי לו אם אמרת במשניות ובש"ס: אמרתי לו לא אם אמרת וכן להלן.
על הקטנות יוכיח שאין בה אלא אזהרה אחת במשניות ובדפוס: על הקטנות שאין בהן אלא אזהרה אחת.
שאיין בה עכשיו ולא לאחר זמן במשניות: שאין בה לא עכשיו ולא לאחר זמן.

אי כאבות דמיין בכתי"מ ועוד: דאי כמלאכות דמיין.
מעין מלאכה אחת בשבת בכתי"מ: מעין מלאכה אחת בשבת אחת.

אמר רבא יש ברוב כתי"מ ובש"ס: אמר רבא.

תיתי בעא מיניה — אי לא בחלק מכתב"י וכעין זה בש"ס: תרתין בעי מיניה שבתות כגופין דמיין ואי לא בעי מיניה וולדי מלאכות דאי כמלאכות דמיין ואי לא קבעי מיניה, ופשט ליה דשבתות כי גופין דמיין ופשט ליה דולדי מלאכות כמלאכות דמיין.

ושבתות היכי מיבעי ליה ברוב כתי"מ: ושבתות היכי מיבעי ליה וכן ברבינו גרשום.

אמר רבא בכתי"מ: אמר רבא.

לשון

אמרי בי רב המושג "בי רב" יכול להתפרש בשני אופנים שונים מעט, בעלי משמעות. יש שיבי רב" משמעו בית המדרש, והכוונה היא איפוא שרבא אומר כן בשם לומדי בית המדרש, אך יש שהוא מציין לבית מדרשו של רב, גדול אמוראי בבל, ובמסכת סנהדרין (יז,א) נאמר כי "אמרי בי רב" הוא רב הונא, תלמידו (וממשיכו) של רב בישיבת סורא.

עיונים

ומה נדה וכו' חייב על כל אחת ואחת. ולשיטת ר' אליעזר, שהבאה בעמוד הקדום, הבא על אשה אחת כמה ביאות בהעלם אחד חייב על כל ביאה (רש"י). אמנם, בגמרא נחלקו אמוראים בפירושה המדויק של שאלת ר' עקיבא, ולפי אחת מהן הכוונה היא לבא על חמש נשים נדות בהעלם אחד, שלדעת הכל חייב חטאת על כל אחת מהן.

תוצאות הרבה ומיתות הרבה הגרסה במשניות גם לענין שבת היא: "תוצאות הרבה וחטאות הרבה", שלא רק שיש בה אבות ותולדות, אלא שמתוך שיש בה הרבה אבות יש בשבת עצמה ריבוי חטאות, שיש בה אבות מלאכות רבים להתחייב עליהם, וגם יש שני מיני חיוב, שגגת שבת וזון מלאכות, וגם זדון שבת ושגגת מלאכות, שבשבת אחת יכול להתחייב חטאות רבות על כל אב מלאכה ששגג בו. אבל בנידה אין אלא אפשרות אחת של חיוב חטאת, שבא על אשה וחשב שביאה זו מותרת לו (תפארת ישראל).

אי שבתות כגופין דמיין כלומר, האם רואים את העושה מלאכה אחת בשבתות רבות בהעלם אחד כבא על חמש נשים נדות בהעלם אחד, שהוא חייב חטאת על כל אחת ואחת (רבינו גרשום, רמב"ם בפיה"מ). ורש"י פירש: האם העושה מלאכה אחת בשבתות הרבה נחשב כעושה שתי מלאכות שונות באותה שבת בהעלם אחד, שחייב על כל אחת ואחת. ולפי זה, לא השבתות עצמן הן ה"גופים", אלא המלאכות שעשה בהן (במשמעות ההלכתית של דבר זה ראה בעיונים בסוף דף טו,ב).

אמרי בי רב תרתי בעא מיניה ופשט ר' אליעזר את שתי השאלות לחומרה, את השאלה הראשונה, האם שבתות כגופים — מקל וחומר מנדה, שדין העושה מלאכה אחת בשבתות הרבה, כבא על נשים הרבה. אבל השאלה השנייה, האם ולד מלאכה כמלאכה — אין לו

מסורת הש"ס
 א. שבת טז, ב, סח, ב. ירושלמי שבת פ"ז ה"א.
 ב. שבת עה, ב, צו, ב. ב"ק
 ג. א. א. כריתות טו, ב. ילק"ש
 תורה תיג.

גרסות

דבעי מיניה כגופין דמיין ברוב כותה"י: דבעי מיניה דאי כגופין דמיין ויש בכת"י ובש"י: דבעי מיניה אי כגופין דמיין.

אמר רבה מנא אמינא לה בכתה"י: אמר רבא מנא אמינא לה.

ואי רבי אליעזר חייב על כל ולדי מלאכות כמלאכות בחלק מכתה"י: [ו]אי ר' אליעזר האמר ר' אליעזר מחייב על ולדי מלאכות כמלאכות.

ולדי מלאכות כמלאכות דמיין בכתה"י ועוד: ופשיט ליה ולדי מלאכות כמלאכות דמיין ובש"י: ודולדי מלאכות כמלאכות דמיין.

ופשיט ליה דיימם שבינתיים לחלק יש בכת"י ובש"י: ופשיט ליה ימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק.

מסתברא [מסתבר] כי שגגת שבת וזדון מלאכות פשיטא ליה [פשוט היה לו] לר' עקיבא, שימים שבינתיים הויין [הריהם] נחשבים ידיעה לחלק בין שגגת שבת זו לשגגת שבת אחרת, והייב על כל שבת ושבת. וזדון שבת ושגגת מלאכות הוא דבעי מיניה [ששאל אותם] האם השבתות כגופין נפרדים דמיין [הן נחשבות] לגבי שגגת המלאכה, או לאו. ופשיט ליה [פשוט לו] ר' אליעזר לענין זדון שבת ושגגת מלאכות שהשבתות כגופין נפרדים דמיין [נחשבות]. ולא קביל מיניה [ולא קיבל ממנו] ר' עקיבא. וחזר ופשיט ליה [לו] ר' אליעזר את שאלתו השניה, שולדי מלאכות כמלאכות דמיין [נחשבים]. ולא קביל מיניה [ולא קיבל ממנו]. אמר רבה: מנא אמינא לה [מנין אומר אני אותה]? דתנן [שכך שנינו במשנה]. כלל גדול אמרו בשבת: כל השוכח עיקר שבת, שאינו יודע כלל שיש איסור מלאכה בשבת, ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה — אינו חייב אלא חטאת אחת, שאין כאן אלא העלם אחד. היודע עיקר איסור מלאכה בשבת, ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה, מפני שלא ידע שהיום שבת — חייב חטאת על כל שבת ושבת, שהימים שבינתיים נחשבים ידיעה לחלק. היודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה, שלא ידע שהן אסורות, ועשאן בשבתות הרבה — חייב על כל אב מלאכה ומלאכה; ואילו "חייב על כל אב מלאכה של כל שבת ושבת" לא קתני [אינו שונה] בהלכה זו, שאין רואים את השבתות שחטא בהן כגופים נפרדים. ויש לשאול: מני הא [כשיטת מי משנה זו]? אי לימא [אם תאמר] שיטת ר' אליעזר, אימא סיפא [אמור] את סופה: העושה מלאכות הרבה וכולן מעין מלאכה אחת, כלומר, ולדות — אין חייב אלא אחת, ואי [ואם] לשיטת ר' אליעזר — הרי חייב על כל ולדי מלאכות כמלאכות! אלא פשיטא [פשוט הדבר] שמשנה זו שיטת ר' עקיבא היא, ושמע מינה [ולמד מכאן] כי שגגת שבת וזדון מלאכות פשיטא ליה [פשוט היה לו] שימים שבינתיים הויין [נחשבים] ידיעה לחלק בין שבת לשבת, כפי ששינו בה שהיודע עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה — חייב על כל אחת ואחת. ולפי זה, לגבי זדון שבת ושגגת מלאכות הוא דבעי מיניה כגופין דמיין [הוא ששאל במשנתו האם השבתות שחטא בהן כגופים נפרדים נחשבות], ופשיט ליה [לו] ר' אליעזר שכגופין נפרדים דמיין [הן נחשבות], וחייב על כל אחת ואחת, וכן פשט לו שולדי מלאכות כמלאכות דמיין [נחשבים]. ותרוייהו לא קביל מיניה [ושניהם לא קיבל ממנו] ר' עקיבא. אמר ליה [לו] אביי: כיצד מוכח הדבר מן המשנה? לעולם אימא [אומר] לך כי זדון שבת ושגגת מלאכות פשיטא ליה [פשוט היה לו] לר' עקיבא ששבתות לאו כגופין דמיין [לא כגופים נפרדים הן נחשבות], כפי שדייקנו מסוף משנה זו, שאינו חייב על אב מלאכה של כל שבת, ושגגת שבת וזדון מלאכות הוא דבעי מיניה [ששאל אותם] לגבי ימים שבינתיים מי הויין [האם הם] נחשבים ידיעה לחלק או לא. ופשיט ליה [פשוט לו] ר' אליעזר שימים שבינתיים נחשבים כידיעה לחלק, וקביל מיניה [וקיבל ממנו] ר' עקיבא, כפי ששינו במשנה זו, שהיודע עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל שבת ושבת.

מסתברא — מהא דמתייבין דאמריין לקמן. השוכח עיקר שבת — דסבור לא נכחזה שבת נחשבה. דהיינו העלם זה וזה זידו, שגגת שבת ושגגת מלאכות. חטאת אחת — על כולן, [דחלה] שגגה היא. והתם ליכא למימר ימים שבינתיים הויין ידיעה — דהא לא ידע לעולם עיקר שבת עד שילמוד. היודע עיקר שבת — שידע שארבעים אבות מלאכות אסורות בשבת, אבל אינו יודע שהיום שבת — דהיינו שגגת שבת וזדון מלאכות. ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה, ולא נודע לו צינתיים שחטא. חייב על כל שבת ושבת — חטאת אחת, משום דיימם שבינתיים הויין ידיעה לענין שגגת שבת. ואינו חייב על כל מלאכה ומלאכה של כל שבת ושבת — דהא שגגת שבת וזדון מלאכות דהיינו "הנה שהיא אחת". אבל כגופין דמיין ליכא למימר (פשוט מינה) דנימא דמשום הכי חייב על כל שבת, דעל כרחיך מסיפא קדייק ואיל דליה ליה להאי תנא שנתות כגופין דמיין. וטעמא דרישא — משום דיימם שבינתיים הויין ידיעה לחלק. היודע שהוא שבת ועשה מלאכות [הרבה] בשבתות הרבה — ואותן שעשה צו עשה צו, דשגגת מלאכות הרבה, כסבור מלאכה זו מותרת — חייב על כל מלאכה ומלאכה על שבת (ראשון), דהיינו "אחת שהיא הנה" — זדון שבת ושגגת מלאכות. ואילו חייב על כל מלאכה ומלאכה על כל שבת ושבת לא קתני — דהא סיפא גבי זדון שבת ושגגת מלאכות, דכיון דאותן עלמין שעשה צו עשה צו וזה העלם אחד. אלמא שנתות לאו כגופין דמיין, והוה ליה עושה מלאכה אחת כמה פעמים דהעלם אחד, ואינו חייב אלא אחת. מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא אחת — דכיון דלזכ אהד לכולן, ושמע מינה — ממלעמא: שגגת שבת וזדון מלאכות פשיטא ליה לרבי עקיבא דיימם שבינתיים הויין ידיעה, מדקתני: חייב על כל שבת ושבת. ותרוייהו לא קביל מיניה — מדלא קתני: חייב על כל אב מלאכה של כל שבת. וולדי מלאכות נמי לא קביל מיניה, דקתני סיפא: מלאכה אחת כו'. אמר ליה אביי [כו] לאו כגופין דמיין — מדלא קתני: על כל מלאכה של כל שבת. וקביל מיניה — מדתניא מלעמא: חייב על כל שבת ושבת. והכי קאמר סיפא דמתניתין: צהמה כשנת, דהין עמך דודאי כזה כן זה.

תוספות

אמר רבה מסתברא כו' — ופשט ליה דשבתות כי גופין דמיין כו'. ואם תאמר: קשיא מיניה אדרבה, שהרי רבה קאמר לעיל [טו, א]: לרבי אליעזר דקצר וקצר מחייב תרתי אפילו בשבת אחת, ואם כן למה צריך שבתות כגופין דמיין? וכן בנדה, מאי נפקא ליה מיניה מגופין מוחלקין? הא רבי אליעזר מחייב על כל ביאה וביאה; ויש לומר: דרבי אליעזר השיב לרבי עקיבא לפי דברי רבי עקיבא. **דתנן** כלל גדול כו' אלא פשיטא רבי עקיבא היא ושמע מינה ימים שבינתים כו' — ואם תאמר: מאי פשיטא ליה להביא רביה מדבריו? ויש לומר, דסבר רבה: כיון דמיעביא ליה בולדי מלאכות, דהיינו העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת — מיבעיא ליה הסמוכה לה, דהיינו יודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה כו' דהיינו זדון שבת ושגגת מלאכות, אי שבתות כגופין דמיין או לא.

הסמוכה לה במסכת שבת, בענין היודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה, האם שבתות נחשבות כגופים (תוס', רא"ש בש"מ). ויש שהציע כי לדעת רבה, הלשון "כלל גדול" ששניה בראש משנה זו מלמדת כי מדובר בדבר מקובל ומפורסם, שאין בו מחלוקת. ועוד, שמן הברייתות שהביא רב חסדא להלן עולה בבירור שיש תנא הסבור ששבתות נחשבות כגופים (הירושיים וביאורים).

אורה ההלכה

כלל גדול אמרו בשבת השוכח עיקר שבת ושכח שנתו ישראל על השבת, או שנשכח והוא קטן לבין הגויים, או נתגייר קטן והוא בין הגויים, אף על פי שעשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה — אינו חייב אלא חטאת אחת שהכל שגגה אחת היא. כמשנה במסכת שבת (טז, ב). (רמב"ם ספר קרבנות הלכות שגגות פ"ז ה"ב). **היודע עיקר שבת** היודע עיקר שבת אבל שכח שהיום שבת ודימה שהוא חול, אף על פי שעשה בו מלאכות הרבה — חייב חטאת אחת על היום כולו, וכן חטאת על כל שבת ושבת ששגג בו. כמשנה במסכת שבת (טז, ב). (רמב"ם שם). **העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת** העושה בשבת מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת, כגון שזרע והבריק והרכיב בהעלם אחת — אינו חייב אלא חטאת אחת. כמשנה במסכת שבת (סח, א), וכשיטת ר' עקיבא. (רמב"ם שם ה"ז).

עיונים

ופשיט ליה דזדון שבת ושגגת מלאכות כגופין דמיין ולא קביל מיניה ולפי זה, נמצא כי מה שאמר ר' עקיבא בסוף המשנה: בהמה כשבת, כוונתו שגם הבא על כמה בהמות בהעלם אחד — אינו חייב אלא חטאת אחת. והוא כשיטתו במשנה הקודמת בענין השוחט חמישה זבחים בחוץ בהעלם אחד, שחייב רק חטאת אחת, שאין גופים מחלקים. **כל השוכח עיקר שבת וכו'** כלומר, שאינו יודע כלל ממצות השבת ואיסוריה, הן שלא למד מעולם והן שלמד ושכח, והעלם שבת ומלאכות בידו. ובמקרה זה אי אפשר לומר שימים שבינתיים ייחשבו כידיעה, שכן עד שילמד לא תהא לו ידיעה, שלגביה נאמר "ינעלם ממנו" (רש"י).

אמר ליה אביי וכו' אביי אינו חלוק על מה שסבור רבה, שהמשנה במסכת שבת לשיטת ר' עקיבא היא, וכן גם לדעתו סבור ר' עקיבא שבשגגת שבת וזדון מלאכות חייב על כל שבת, מפני שהימים שבינתיים נחשבים ידיעה לחלק, ואילו בודן שבת ושגגת מלאכות — אינו מביא אלא חטאת אחת, שאין רואים את השבתות כגופים נפרדים. ומה שנחלקו הוא בשיטת ר' אליעזר; לדעת רבה, בודן שבת ושגגת מלאכות סבור ר' אליעזר ששבתות נחשבות כגופים, ועל כך חולק ר' עקיבא. ואילו לדעת אביי, ר' עקיבא אינו שואלו בענין זה מפני שר' אליעזר עצמו סבור שהשבתות אינן נחשבות כגופים שונים, ואם עשה מלאכה אחת בשגגה בשבתות הרבה — מביא רק חטאת אחת (רש"י).

לעולם אימא לך זדון שבת ושגגת מלאכות פשיטא ליה וכו' ואילו רבה סבור כי מתוך ששאל ר' עקיבא על מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת, יש להניח ששאל על ההלכה

- מסורת הש"ס
- ג. משנה שבת קד,ב. תנחומא כי תשא לג.
- ד. משנה שבת קה,א. כריתות יב,ב.
- ה. תוספתא שבת פ"א יז. עיין תוספתא כריתות פ"ב טו. עיין ירושלמי שבת פ"ג ה"א.
- ו. כריתות יז,א.

גרסות
אפילו רבי עקיבא אומר
 בכתיב ועוד ובש"מ: **אפילו**
 ר' עקיבא מודה.

ועוד פשט ליה [ל] כי ולדי מלאכות כמלאכות דמיין [נחשבים], ולא קביל מיניה [ולא קיבל ממנו]! רב חסדא אמר: לענין זדון שבת ושגגת מלאכות — אפילו ר' עקיבא סבירא ליה [סבור] שגופין נפרדים דמיין [נחשבות] השבתות, וכי בעי מיניה [וכאשר שאל אותו], על שגגת שבת וזדון מלאכות הוא דבעי מיניה [ששאל אותו], לגבי ימים שבינתיים אי הויין [האם הם נחשבים] ידיעה לחלק. ופשטי ליה [ופשט לו] ר' אליעזר כי ימים שבינתיים הויין [הריהם] ידיעה לחלק, וקביל מיניה [וקיבל ממנו], כפי ששינו במשנה במסכת שבת, בענין הידוע עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה, שחייב על כל שבת ושבת. ועוד פשט ליה [ל] שולדי מלאכות כמלאכות דמיין [נחשבים], ולא קביל מיניה [ולא קיבל ממנו], כפי ששינו בסוף אותה משנה: העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא אחת. אמר רב חסדא: מנא אמינא לה [מנין אומר אני אותה] שלדעת ר' עקיבא שבתות נחשבות כגופים נפרדים? דתניא [ששנויה ברייתא] הכותב שתי אותיות בשבת בהעלם אחת — חייב, שכן הוא שיעור מלאכת כתיבה. כתב שתי אותיות בשתי העלמות, שכתב אות בשגגה ונודע לו האיסור, חזר ושכח וכתב אות נוספת לידה — רבן גמליאל מחייב, כאילו עשאן בהעלם אחד, שידעה על שגגת חצי שיעור אינה נחשבת ידיעה לחלק בין שגגה לשגגה, וחכמים פוטרין; ומודה רבן גמליאל, שאם כתב אות אחת בשבת זו ואות אחת בשבת אחרת — פטור. ותניא אחריתי [ושנויה ברייתא אחרת]: הכותב שתי אותיות בשתי שבתות, אחד בשבת זו ואחד בשבת זו, רבן גמליאל מחייב, וחכמים פוטרין. ומסבירי: קא סלקא דעתך [עולה על דעתך, מניחים אנן], שרבן גמליאל כר' עקיבא סבירא ליה [סבור הוא], וכך אומר רב חסדא: בשלמא לדידי דאמינא [נניח לשיטתי שאני אומר] שלענין זדון שבת ושגגת מלאכות אפילו ר' עקיבא אומר ששבתות כגופין נפרדים דמיין [נחשבות], הא דתניא [זו ששנויה] שרבן גמליאל מודה שאם כתב אות אחת בשבת זו ואות אחת בשבת אחרת פטור — מדובר בזדון שבת ושגגת מלאכות, שאף שהיה זה בהעלם אחד של מלאכה, שהרי אין ידיעה לחצי שיעור, מכל מקום שבתות כגופין נפרדים דמיין [נחשבות], והואיל ובכל פעם עשה חצי מלאכה — פטור.

ותניא אחריתי כו' — הא דתניא פטור — בזדון שבת ושגגת מלאכות. דכיון דשבתות כגופין דמיין גבי זדון שבת ושגגת מלאכות (דכיון דשבתות כגופין דמיין) הוה ליה כעושה שני חצאי מלאכות שאינן דומות זו לזו בהעלם אחת, שפטור מכולם.

מסורת הש"ס

ולא קביל מיניה — מדתניא סיפא: מעין מלאכה אחת כו'. צין אצי ורצה איכא פלוגמא אליבא דרבי אליעזר זדון שבת ושגגת מלאכות, לרצה מחייב ליה רבי אליעזר תרתי, ולאצי אפילו רבי אליעזר לא מחייב אלא חדא. ועוד, דמאי דקאמר רבא דמיציעא ליה לרבי עקיבא — קאמר אצי דפשיטא ליה. אצל תרויהו מודו לרבי עקיבא שבתות לאו כגופין דמיין, וגבי שגגת שבת איך ליה ימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק. רב חסדא אמר זדון שבת ושגגת מלאכות אפילו רבי עקיבא סבירא ליה כגופין דמיין — והאי דקתני ז"כ"ל גדול" גבי שגגת מלאכות: היודע שהיא שבת כו' — חייב על כל מלאכה ומלאכה של כל שבת ושבת קאמר. אף על גב דלוחה שעשה צוה עשה צוה, וזהו טעם אחת — אפילו הכי חייב, דשבתות כגופין דמיין, משום הכי קתני "ששבתות הרבה". וקביל מיניה — כדקתני (טעמא כו') מלימא: היודע עיקר שבת כו'. ולא קביל מיניה — כדקתני סיפא: מעין מלאכה אחת כו'. מנא לן — דאיכא ליה לרבי עקיבא שבתות כגופין דמיין? רבן גמליאל מחייב — דאין ידיעה לחצי שיעור, ולא מהני ידיעה שבינתיים לחלק שלא ילטרפו. קא סלקא דעתך רבן גמליאל כרבי עקיבא סבירא ליה — כדמפרש לקמן. לויכא למימר דכרבי אליעזר סבירא ליה, מדקתני: ומודה. והא דתני פטור בזדון שבת ושגגת מלאכות — דכיון דשבתות כגופין דמיין, גבי זדון שבת ושגגת מלאכות הוה ליה כעושה שני חצאי מלאכות שאינן דומות זו לזו בהעלם אחת, שפטור מכולם.

תוספות

רב חסדא אמר כו' ופשט ליה ימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק כו' — כי קמייתו רביה מיניה. אבל לא מקל וחומר, דהא אותיב רבי עקיבא על הקל וחומר. אלא מקבלה חייב על כל אחת ואחת.

אמר רב חסדא מנא אמינא לה דתניא הכותב כו' ומודה רבן גמליאל שאם כתב כו' פטור — מהך לבד לא היינו מיייתין בשבתות כגופין מדחזינן דפטור, דאיכא למימר דמיירי בשגגת שבת וזדון מלאכות, ולכך פטור — דימים שבינתיים הויא ידיעה לחלק. דאף על גב דרבי גמליאל קאמר אין ידיעה לחצי שיעור, דלמא ידיעה כי היא מחלקת, דאיכא לחלק בין ידיעה לימים שבינתיים, ובימים שבינתיים מודה דאינה מצטרפת. לכך צריך להביא טעם אחר, שזדון שבת יש חשיבות לשבתות להיות כגופין משגגת שבת.

ותניא אחריתי כו' — הא דתניא פטור — בזדון שבת ושגגת מלאכות. דכיון דשבתות כגופין דמיין גבי זדון שבת ושגגת מלאכות (דכיון דשבתות כגופין דמיין) הוה ליה כעושה שני חצאי מלאכות שאינן דומות זו לזו בהעלם אחת, שפטור מכולם.

עיונים

רב חסדא אמר וכו' רב חסדא סבור אף הוא כרבה (ואבי), שהמשנה במסכת שבת היא כשיטת ר' עקיבא, אלא שהוא חלוק על הדיוק שדיוק רבה מסופה, שאם ידע שהוא שבת ושגג במלאכות, אינו חייב על כל שבת ושגג במלאכה זאת. ולדעתו, גם ר' עקיבא סבור כי היודע שהוא שבת ושגג במלאכות הרבה בכמה שבתות, חייב על כל אב מלאכה שעשה בכל שבת, שהשבתות נחשבות כגופים. **בשתי העלמות רבן גמליאל מחייב וחכמים פוטרין** טעמם של חכמים שהוא פטור — מפני שלא עשה מלאכה שלימה בהעלם אחד. ואילו רבן גמליאל סבור שאין ידיעה לחצי שיעור, כלומר, הואיל ואינו מתחייב חטאת אלא כשחטא בשוגג בשיעור שלם ונודע לו על שגגתו, אם כן אין משמעות לידיעה שבאה לאחר חצי שיעור, ואין מתחשבים בה, ולכן מצטרפות שתי האותיות לשגגה אחת. **הא דתניא פטור בזדון שבת ושגגת מלאכות דשבתות כגופין דמיין** כלומר, מה שנאמר

ששבתות נחשבות כגופים נפרדים, אינו בא רק להחמיר, ולחייב על מלאכה שעשה בכל אחת מהן. אלא יש בו גם להקל, שאם כתב שתי אותיות בשתי שבתות — אין לצרף את שתייהן משום שנעשו בהעלם אחת (רבינו גרשום). ורש"י (לשיטתו בעמוד הקודם) מפרש "כגופין דמיין" — כעבירות שונות, שהכותב שתי אותיות בשתי שבתות נחשב כעושה שני חצאי מלאכות שונות בשבת אחת — שכיון שאין בכל אחת מהן שיעור — פטור משתייהן, אפילו עשאן בהעלם אחד.

אורה ההלכה
 הכותב שתי אותיות בשתי העלמות הכותב אות אחת בשבת בשגגה ונודע לו, וחזר ושכח וכתב אות שניה סמוכה לה בהעלם שני — פטור מקרבן חטאת וכן כל כיוצא בזה. במשנה במסכת שבת (קה,א), וכשיטת חכמים. (רמב"ם ספר קרבנות הלכות שגגת פ"ו ה"ח).

סיכום דעות האמוראים בפירוש המשנה

המקרה	רבה	אבוי	רב חסדא	מסקנה (דעת ר' עקיבא)
שגגת שבת וזדון מלאכות (ידע שמלאכה אסורה, ולא ידע שהיא שבת, וכן בשבת הבאה, ולא נודע לו בינתיים)	פשוט לר' עקיבא שימים שבינתיים נחשבים ידיעה לחלק (עפ"י המפורש במשנה במסכת שבת)	ר' עקיבא שאל את ר' אליעזר ופשט לו שימים שבינתיים נחשבים ידיעה לחלק, וקיבל ממנו (עפ"י המפורש במשנה במסכת שבת)	ר' עקיבא שאל את ר' אליעזר ופשט לו שימים שבינתיים נחשבים ידיעה לחלק, וקיבל ממנו (עפ"י המפורש במשנה במסכת שבת)	לדעת הכל ימים שבינתיים נחשבים ידיעה לחלק, וחייב על כל שבת
זדון שבת ושגגת מלאכות (ידע בכל שבת ששבת היום, ולא ידע שהמלאכה אסורה, ולא נודע לו בינתיים)	ר' עקיבא שאל את ר' אליעזר ופשט לו ששבתות כגופים מחולקים, ולא קיבל (עפ"י דיוק לשון הסיפא במסכת שבת "חייב על כל אב מלאכה ומלאכה" — ולא כל אב מלאכה של כל שבת)	פשוט לר' עקיבא (וגם לר' אליעזר. רש"י) ששבתות לא כגופים מחולקים (עפ"י דיוק לשון הסיפא במסכת שבת "חייב על כל אב מלאכה ומלאכה" — ולא כל אב מלאכה של כל שבת)	פשוט לר' עקיבא ששבתות נחשבות כגופים מחולקים (מוכיח מדברי רבן גמליאל בענין שתי אותיות, שר' עקיבא סבור כמותו, ולכן) אינו מדייק מלשון הסיפא במסכת שבת)	לדעת רבה שבתות אינן כגופים מחולקים, וחייב חטאת אחת על כל השבתות. לדעת רב חסדא שבתות כגופים מחולקים, וחייב על כל שבת ושבת ששגג בה
מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת	ר' עקיבא שאל את ר' אליעזר ופשט לו שחייב על כל אחת ואחת, ולא קיבל ממנו	ר' עקיבא שאל את ר' אליעזר ופשט לו שחייב על כל אחת ואחת, ולא קיבל ממנו	ר' עקיבא שאל את ר' אליעזר ופשט לו שחייב על כל אחת ואחת, ולא קיבל ממנו	לדעת הכל אינו חייב אלא אחת